

T. B. M. M. (S. Sayısı : 150)

**Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu
Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korun-
ması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulun-
duğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve Plan
ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/454)**

T. C.

Başbakanlık

3. 6. 1988

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K. K. Gn. Md. 07/101/2165/02774

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığımıza arzı Bakanlar Kurulunca 28.5.1988 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı» ve gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

I. Kaya Erdem

Başbakan V.

GEREKÇE

Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmalarının ana amacı bahis konusu ülkeler arası sermaye ve teknoloji akımını teşvik ve yatırımların ilgili ülkenin hukuk düzeni içinde nasıl korunduğunu tespit etmektir.

Bilindiği üzere, yüce Meclisiniz tarafından onaylanan V inci 5 yıllık Kalkınma Planının ve onu izleyen yıllık, icra programlarının en önemli ilkeleri arasında, ülke ekonomisinin dışa açılması yani ülke müteşebbis ve sermaye gücünün dış ülkelere gitmesi yabancı sermaye ve teknolojisinin ülkemize gelmesi, dolayısıyla ülke ekonomisinin Dünya ekonomisi ile entegre edilmesi kabul edilmiştir.

Bu çerçeve içinde, ülkemizde yatırım yapan yerli ve yabancı sermayenin çalışma esaslarını geliştirmek ve teşvik etmek amacı ile yüce Meclisiniz tarafından kabul edilen çeşitli kanunlara paralel olarak yatırım ve ticarî ilişkilerimizin yoğun olduğu ülkeler ile 1961 yılında başlatılan Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına yönelik anlaşmalar yapılması hızlandırılmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti ve İsviçre Konfederasyonu arasında sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmak amacıyla imzalanan, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması anlaşmasının esasları şöyle özetlenebilir.

1. Türkiye ve İsviçre'de uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak ve karşılıklı tanıtılmasına imkân vermek,
2. Türkiye ve İsviçre'de yabancı sermayenin kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olduğu hakları tespit etmek,
3. Her iki ülkede, özel teşebbüs-devlet arasında çıkacak ihtilafların nasıl çözümleneceğini tespit etmektir.

1987 yılı sonu itibarı ile Türkiye'de faaliyette bulunan İsviçre menşeli firma sayısı 82'dir. Mevcut İsviçre sermayesi, toplam sermayesi 144.381 milyon TL. olan yatırımlarda 64.628 milyon TL.'sidir. İsviçre yatırımlarının toplam yabancı sermaye içindeki payı ise yüzde 14.84'dür.

Bu anlaşma Türk özel teşebbüsüne İsviçre'de, İsviçre özel teşebbüsüne Türkiye'de karşılıklı ekonomik ve yasal güvence verirken ilgili ülkeye maddî ve manevî yönden herhangi bir yük getirmemektedir.

Türkiye Cumhuriyeti ve İsviçre arasındaki yabancı sermaye akımının hızlandırılması ve teknik işbirliğinin geliştirilmesi ve ilerletilmesi amacıyla imzalanan bu Anlaşma, 31.5.1963 tarih ve 244 sayılı Kanun uyarınca bir tasarı halinde, yüksek Meclisin huzuruna getirilmiş bulunmaktadır.

ANLAŞMA MADDELERİNİN GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu maddede anlaşma içinde sık sık sözü edilen yatırımcı ve yatırım tanımları yapılmaktadır. Özellikle «yatırım» tanımı 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa paralellik sağlanarak hazırlanmıştır.

Madde 2. — Taraflar kendi kanunları çerçevesinde, diğer Tarafın yatırımlarına izin verecektir. Burada önemli olan yatırımların öncelikle izne tabi olmaları, ikincisi ülkesinde yatırım yapılacak olan tarafın kanunları çerçevesinde izin verilmesi halinde izin verilen yatırımcıların diğer müracaatlarına olumlu yaklaşılacağı bu maddede belirtilmiştir.

Madde 3. — Bu maddede yapılmasına izin verilen yatırımlara yatırımı yapılan ülkenin hukuk düzenine uygun olarak eşit muamele yapılacağı ayırıcı muamele yapılmayacağı, yatırımdan beklenen faydanın sağlanmasının engellenmeyeceği, en ziyade müsaadeye mazhar devlet uygulaması yapılacağı ancak bu muamelenin başka ülkelere uluslararası anlaşmalarla sağlanmış olan hakları kazandırmayacağı açıkça belirtilmiştir.

Madde 4. — Yatırımlarla ilgili transferleri düzenleyen bu maddede transfer konusu işlemler ve transferlerde uygulanacak usul yer almaktadır. 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanunu 4 üncü maddesinde transferi öngörülen kalemlerle burada sayılanlar aynıdır.

Madde 5. — Bu maddede Anayasamızda da öngörülmüş olan kamulaştırma ve devletleştirme konularını kapsamakta ve kamu yararı amacı güdülmekçe böyle bir işlemin yapılmayacağını öngörmektedir. Kamu yararı amacı güdülse dahi bunun kanuna uygun, uygun bir tazminat karşılığı ve eşitlik ülkeleri içinde yapılmasını teminat altına almaktadır.

İkinci olarak evsahibi ülkede ortaya çıkan savaş ve benzeri durumlarda yabancı yatırımcının yatırımlarının zarara uğraması halinde üçüncü maddede belirtilen muameleye tabi tutulacağı belirtilmektedir.

Madde 6. — Bu madde gayet açık bir şekilde anlaşmanın daha önce yapılan yatırımlara da uygulanacağını belirtmektedir.

Madde 7. — Bu maddede yatırımcının yatırımının kendi ülkesinde, kanunla düzenlenmiş bir sigorta sistemi içinde, gayri ticarî risklere karşı sigortalanmış olması halinde, yatırımcının haklarını aşmamak kaydıyla taraf olması hususu hükme bağlanmaktadır, ancak burada önemli olan husus anlaşmazlık halinde, anlaşmazlığın yatırımcı devlet anlaşmazlığı biçiminde çözümlenecek olmasıdır, yani sigorta şirketi kamu kuruluşu da olsa anlaşmazlığa devlet olarak değil gene şirket olarak taraf olacaktır.

Madde 8. — Bu maddede yatırımcı ile evsahibi ülke arasında çıkabilecek anlaşmazlığın tanımı yapılmakta, bu tanıma uygun bir anlaşmazlık çıkması halinde de bu anlaşmazlığın nasıl çözümleneceği açıklanmaktadır. Çözüm yolları önce adım adım belirtilmiştir. Önce görüşmeler yapılacak, başarılı olmazsa Türk yargı organlarına müracaat yolları açık tutulacak ancak bir yıl içinde Türk yargı organlarında kesin karar alınamaz ise o takdirde yatırım anlaşmazlıkları Uluslararası Çözüm Merkezine müracaat edilecektir. Bu fıkranın amacı Türkiye'deki yatırımlar açısından Türk yargı organlarına müracaatı zorlamak ve kesin karar alınmış ise bu kararın uluslararası bir merkezde tartışılmasını önlemektir. Burada şirketin, Türkiye Cumhuriyeti Kanunlarına göre kurulan Türk şirketinin uyumsuzluk açısından sermaye yapısına göre yabancı adedileceği hususu açıklanmaktadır.

Madde 9. — Bir evvelki maddede şirket ve evsahibi devlet arasında çıkabilecek uyumsuzluklara çözüm yolları düzenlenmişti; bu madde ise bu anlaşmanın uygulama ve yorumundan dolayı iki devlet arasında doğabilecek anlaşmazlıkların çözümü düzenlenmiştir ve ağırlık verilmiştir.

Madde 10. — Bu maddede yatırımcılara ilişkin olarak yapılan taahhütlere uyulacağı belirtilmektedir.

Madde 11. — Bu anlaşmanın tadil edilebileceğini öngörmektedir.

Madde 12. — Bu maddede anlaşmanın nasıl yürürlüğe gireceği, süresi, bitişi ve hangi yatırımlara uygulanacağı belirtilmiştir. Anlaşmanın nasıl tadil edileceği de bu madde ile hükme bağlanmıştır.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/454

15.11.1988

Karar No. : (1-2) 37

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

«Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun I-2/5 sayılı Birleşiminde Dışışleri Bakanlığı, Hazine ve Dışışicaret Müsteşarlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin katılmalarıyla tetkik ve müzakere edildi.

İki ülke arasındaki sermaye ve teknoloji akımını teşvik ve yatırımların iki ülkenin hukuk düzenleri içinde nasıl korunduğunu tespit amacını taşıyan Anlaşma Tasarısı Komisyonumuzca usulüne uygun şekilde görüşülmüş ve aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, anlaşmanın Komisyonumuzda görüşülüp kabul edilmiş sayfalarının mühürlenmiş tercümesi ve üyelerimizin imza belgesinin. parafli ve mühürlü ikişer nüshası ile birlikte Plan ve Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
M. Vehbi Dinçerler
Hatay
Sözcü
M. Cavit Kavak
İstanbul
Üye
Fethi Çelikbaş
Burdur
Üye
M. İstemihan Talay
İçel
İmzada Bulunamadı
Üye
Leylâ Yeniay Köseoğlu
İstanbul
İmzada Bulunamadı
Üye
Abdulahap Dizdaroğlu
Mardin

Başkanvekili
Cevdet Akçalı
İstanbul
Kâtip
H. Adnan Tutkun
Amasya
İmzada Bulunamadı
Üye
Aycan Çakıroğulları
Denizli
Üye
İsmail Cem
İstanbul
Üye
H. Cavit Erdemir
Kütahya
Üye
Ali Rıfki Atasever
Tekirdağ

Üye
Ali Şakir Ergin
Yozgat

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/454

Karar No. : 60

2.12.1988

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça önhavalesi uyarınca «Dışişleri Komisyonu»nda görüşüldükten sonra, Komisyonumuza havale edilen «Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 2.12.1988 tarihinde yaptığı 67 nci birleşiminde, Dışişleri Bakanlığı, Maliye ve Gümrük Bakanlığı ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla görüşüldü.

V inci 5 yıllık kalkınma planının ve onu izleyen yıllık, icra programlarının en önemli ilkeleri arasında, ülke ekonomisinin dışa açılması yani ülke müteşebbis ve sermaye gücünün dış ülkelere gitmesi yabancı sermaye ve teknolojinin ülkemize gelmesi, dolayısıyla ülke ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi kabul edilmiştir.

Bu cümleden olmak üzere, birçok ülke ile yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşmaları imzalanmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu arasında imzalanan ve yatırımların karşılıklı teşvik ve korunmasına dair anlaşma 3 Mart 1988 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

Söz konusu anlaşmanın onaylanmasına ilişkin tasarı Komisyonumuzca da kabul edilerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Dışişleri Komisyonu tarafından aynen kabul edilen tasarının anlaşmanın onaylanmasına ilişkin 1 inci maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Kemal Akkaya</i>	<i>İlhan Aşkın</i>
Samsun	Bursa
Sözcü	Kâtip Üye
<i>İsmail Şengün</i>	<i>Kadir Demir</i>
Denizli	Konya
<i>Mehmet Ali Bilici</i>	<i>Mehmet Deliceoğlu</i>
Adana	Adıyaman
<i>Nihat Türker</i>	<i>Onural Şeref Bozkurt</i>
Afyon	Ankara
<i>Hazım Kutay</i>	<i>Fenni İslimyeli</i>
Ankara	Balıkesir
<i>İ. Önder Kırılı</i>	<i>A. Şamil Kazokoğlu</i>
Balıkesir	Bolu
<i>Muzaffer Arıcı</i>	<i>Togay Gemalmaz</i>
Denizli	Erzurum
<i>Mehmet Kahraman</i>	<i>Abdulkadir Ateş</i>
Erzurum	Gaziantep
<i>Abdullah Aykon Doğan</i>	<i>Mehmet Moğultay</i>
Isparta	İstanbul
<i>Hüsnü Okçuoğlu</i>	İmzada Bulunamadı
İstanbul	<i>N. Kemal Zeybek</i>
İmzada Bulunamadı	İstanbul
<i>M. Turan Bayazıt</i>	<i>Birgen Keleş</i>
İzmir	İzmir
İmzada Bulunamadı	<i>Şevki Göğüsger</i>
<i>S. Halil Özsoy</i>	Kırşehir
Kayseri	<i>Sümer Oral</i>
<i>Saffet Sert</i>	Manisa
Konya	<i>Birsel Sönmez</i>
<i>Cemal Seymen</i>	Niğde
Nevşehir	<i>Şakir Şeker</i>
<i>İdris Arıkan</i>	Sivas
Siirt	

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 3 Mart 1988 tarihinde Ankara'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının onaylanması uygun görülmüştür.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

28 . 5 . 1988

Başbakan V. <i>İ. K. Erdem</i> Devlet Bakanı <i>K. Oksay</i> Devlet Bakanı <i>V. Atasoy</i> Devlet Bakanı <i>Y. B. Özal</i> Devlet Bakanı <i>M. Yazar</i> Devlet Bakanı <i>N. Kütapçı</i> Millî Savunma Bakanı <i>E. Vuralhan</i> Dışişleri Bakanı <i>A. M. Yılmaz</i> Millî Eğt. Genç. ve Spor Bak. <i>H. C. Güzel</i> Sağ. ve Sos. Yard. Bakanı <i>B. Akarcalı</i> Tarım Orman ve Köyişleri Bak. <i>H. H. Doğan</i> Sanayi ve Ticaret Bakanı <i>Ş. Yürür</i>	Devlet Bak. Başbakan Yrd. <i>İ. K. Erdem</i> Devlet Bakanı <i>A. Tenekeci</i> Devlet Bakanı <i>A. Bozer</i> Devlet Bakanı <i>A. Kahveci</i> Devlet Bakanı <i>C. Çiçek</i> Adalet Bakanı <i>M. O. Sungurlu</i> İçişleri Bakanı <i>M. Kalemlî</i> Maliye ve Gümrük Bakanı <i>A. K. Alptemoçin</i> Bayındırlık ve İskân Bakanı <i>İ. S. Giray</i> Ulaştırma Bakanı <i>E. Pakdemirli</i> Çalışma ve Sos. Güvenlik Bakanı <i>İ. Aykut</i> Enerji ve Tabii Kaynaklar Bak. <i>F. Kurt</i>
---	---

Kültür ve Turizm Bakanı

M. T. Titiz

**DIŞIŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN**

Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Dışışleri Komisyonu metninin 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Dışışleri Komisyonu metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Dışışleri Komisyonu metninin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İSVİÇRE KONFEDERASYONU ARASINDA YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASI ANLAŞMASI

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti ve İsviçre Konfederasyonu, her biri Âkit Taraf olarak, aralarında ekonomik işbirliğini uluslararası hukuk ve karşılıklı güven esaslarına dayalı olarak güçlendirmek arzusuyla,

Ekonomik kalkınma sürecinde yabancı sermayenin önemli tamamlayıcı bir rol oynadığını, Âkit Tarafların bu rolü belirleme ve yabancı sermayenin hangi şartlarda bu sürece katılacağını tanımlama hakkını kabul ederek,

Yeterli sermaye akışının temini ve sürdürülmesindeki esasın karşılıklı olarak yaratılacak uygun bir yatırım ortamı olduğunu ve yabancı yatırımcıların kaza yetkisine sahip ev sahibi ülkenin hükümranlığı ve hukukuna saygı ve münhasıran ev sahibi ülkenin beyan olunan politika ve önceliklerine göre faaliyette bulunmak ve önemli surette ülkenin kalkınmasına katkıda bulunmak için çaba harcamak gerektiğini kabul ederek,

Âkit Taraflardan her birinin kendi ülkesinde sermaye yatırımları için olumlu şartları sağlamak amacı ile;

Teknoloji, sanayileşme ve produktivite bakımından her iki Âkit Tarafın vatandaşları ile, özel ve kamu şirketleri arasında işbirliğini yoğunlaştırmak arzusu ile,

Her iki Âkit Tarafın ekonomik refahını geliştirmek bakımından vatandaşlar ve şirketler tarafından yapılacak yatırımların korunması ihtiyacını kabul ederek,

Aşağıdaki gibi anlaşmışlardır :

MADDE 1

İşbu Anlaşmada

a) «Yatırımcı»

i) Gerçek kişiler, Âkit Tarafların birinin veya diğerinin kanunlarına göre vatandaş sayılan kişiler,

ii) Şirketler, iş ortaklıkları veya diğer teşkilatlar ki her bir Âkit Taraf kanunlarına göre kurulmuş ve bir Âkit Tarafın veya vatandaşlarının dolaylı veya dolaysız olarak çoğunluk menfaati olduğu ortaklıklardır.

b) «Yatırım», her türlü varlığı ifade eder ve aşağıdakileri ihtiva eder :

i) Menkul ve gayrimenkul mallar ile ipotek, ihtiyatı haciz, rehin ve sair aynı haklar,

ii) Hisse senetleri, sertifikalar veya şirketlerdeki diğer iştirakler,

iii) Bir yatırım ile ilgili para alacakları ve ekonomik değeri bulunan hakları,

iv) Sınai haklar (patent, modeller, endüstri tasarımı, marka, ticarî unvan, menşei bildirimi) telif hakları, know-how, peştamaliyeleri,

v) Kanunî haklar, tabii kaynakların aranması, işlenmesi ve işletilmesi için verilen izinler ile âkit veya yetkili makamca hukuka uygun olarak verilen diğer tüm hakları.

MADDE 2

1. • Âkit Taraflardan her biri kendi ülkesinde diğer Âkit Taraf yatırımcılarının yatırımlarını mümkün olduğu kadar teşvik edecek ve bu yatırımlara kendi mevzuatı, kuraları ve kararlarına göre izin verecektir.

2. Âkit Taraflardan her biri ülkesinde bir yatırıma izin verince kendi mevzuatına uygun olarak tüm yatırımın işletme, bakım, gelişmesi için gerekli olan tüm izin, yetki ve lisans müracaatlarını müspet bir yaklaşımla inceleyecektir.

MADDE 3

1. Âkit Taraflardan her biri diğer Âkit Tarafın yatırımcıları tarafından kendi hukukî mevzuatına göre kendi ülkesi dahilinde yapılan yatırımları himaye edecek makul olmayan veya ayırımıcî önlemlerle bu yatırımların yönetim, idame kullanma, istifade, tevsi, satış ve tasfiyesini engellemeyecektir.

2. Âkit Taraflardan her biri kendi ülkesi dahilinde diğer Âkit Tarafın yatırımcıları tarafından yapılan yatırımlara adilane ve eşit muamele edecektir. Bu muamele, Âkit Tarafın kendi yatırımcıları tarafından yapılan yatırımlara veya en ziyade müsaadeye mazhar ülke yatırımcıları tarafından yapılan yatırımlara uygulanan muameleden daha az elverişli olmayacaktır.

3. En ziyade müsaadeye mazhar devlet muamelesi serbest bölge, gümrük birliği veya ortak pazar gibi kuruluşlardaki üyelik ve bağımlılık nedeni ile üçüncü ülke yatırımcılarına verilen ayrıcalıklara uygulanmayacaktır.

MADDE 4

Ülkesinde diğer Âkit Taraf yatırımcıları tarafından yatırım yapılan Âkit Taraf bu yatırımcılara yatırımlarla ilgili olarak ülkesinden içeri ve dışarı ödemelerin serbestçe transferini temin edecektir; özellikle :

- a) Kâr, temettü ve diğer cari gelirler,
- b) Kredi anlaşmasından doğan ana para ve faiz ödemeleri,
- c) Royalti ödemeleri,
- d) İdarî, teknik yardım ve diğer ücretler,
- e) Yatırımın satış veya kısmî veya tüm tasfiye bedelleri.

MADDE 5

1. Âkit Taraflar diğer Âkit Taraf yatırımcılarının yatırımlarını kamu yararı amacı ile yapılacakları ve ayırım gözetmeyecek şekilde ve yeterli ve etkin tazminatın zamanında ödendiği ve kanuna uygun hareket edildiği haller dışında dolaylı ve doğrudan doğruya kamulaştırmayacak veya devletleştirmeyecek veya benzer önlemlere tabi tutmayacaktır. Tazminat tutarı yatırımcıya gecikmeksizin ödenecek ve serbestçe transfer edilebilecektir.

2. Bir Âkit Tarafın yatırımcıları yatırımlarının diğer Âkit Tarafın ülkesinde savaş, silahlı çatışma, ayaklanma, iç karışıklıklar veya benzeri olaylar yüzünden zarara uğramaları halinde bu Anlaşmanın, Madde 3 paragraf 2'sine uygun bir muameleden istifade edeceklerdir.

MADDE 6

Bu Anlaşma, Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten önce bir Âkit Taraf ülkesinde diğer Âkit Taraf yatırımcıları tarafından mevzuata uygun olarak yapılan yatırımlara da uygulanacaktır.

MADDE 7

1. Âkit Taraf'ardan birinin yatırımcılarının yatırımları ticari olmayan risklere karşı kanunî bir sistem dahilinde sigorta edilmiş ise, bu tür sigortanın şartlarına uygun olarak, sigortacının bahse konu yatırımcının haklarına halefiyeti, diğer Âkit Tarafça da tanınacaktır.

2. Sigortacı, yatırımcının sahip olacağı haklar dışında hiçbir hakka sahip olamayacaktır.

3. Bu maddenin uygulanması bakımından bir Âkit Taraf ile bir yatırımcı arasındaki uyuşmazlıklar bu Anlaşmanın 8 inci maddesine göre çözümlenecektir.

MADDE 8

1. Bu maddeye göre yatırım anlaşmazlığı işbu Anlaşma ile verilen veya yaratılan herhangi bir hakkın veya yükümlülüğün çiğnendiğinin iddia edilmesi ile ortaya çıkan anlaşmazlıkları ifade eder.

2. Bir Âkit Taraf ile diğer Âkit Tarafın yatırımcısı arasında çıkan yatırım anlaşmazlığını çözümlenmek üzere ilgili taraflar arasında görüşmeler yapılacaktır.

3. Bir Âkit Taraf ile diğer Âkit Tarafın yatırımcısı arasında yatırım anlaşmazlığı oniki ay içinde görüşmeler sonunda çözümlenemez ise, anlaşmazlık, yatırımcı yazılı mutabakatını verir ise Devletler ve diğer Devletlerin vatandaşları arasındaki yatırım uyuşmazlıklarının çözümü için 18 Mart 1965 Vaşington Konvansiyonu ile kurulan Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezine götürülecektir, ancak adı geçen yatırımcının anlaşmazlığı için anlaşmazlığa taraf olan Âkit Tarafın adli mercilerine müraعات etmiş ve kesin karar alınmamış olması gerekir.

Her iki taraf yukarıda adı geçen Konvansiyonun 36 ncı maddesinde öngörüldüğü gibi Merkezin Genel Sekreterine müracaat ederek usulü başlatabilir. Anlaşmazlığa taraf olan Âkit Taraf bu arada veya kararın infazı sırasında hiçbir şekilde anlaşmazlığın diğer tarafına, vatandaş veya şirket, bu Anlaşmanın 7 nci maddesine göre sigorta akti nedeni ile vaki kısmı veya tüm zarara karşılık tazminat ödendiğini ileri süremez.

4. Âkit Taraf ülkesindeki menî kanunlara göre kurulmuş bir şirket, anlaşmazlığın ortaya çıkmasından önce, diğer Âkit Taraf vatandaş veya şirketlerinin kontrolünde ise, o zaman Vaşington Konvansiyonu Madde 25 (2) (b) hükümlerine göre diğer ülkenin şirketi addolunur.

5. Yatırım anlaşmazlıklarının tahkim yoluyla çözülmesi Devletler ile başka Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Anlaşmazlıklarının Çözümlemesine İlişkin Konvansiyonun hükümleri ve «Tahkim Kuralları» çerçevesinde yapılacaktır.

MADDE 9

1. Âkit Taraflar arasındaki işbu anlaşmanın yorumu ve uygulanması konusundaki anlaşmazlıklar dolaysız ve anlamlı müzakereler yoluyla çözümlenecektir.

2. Anlaşmazlığın ortaya çıkmasından itibaren oniki ay içinde Âkit Taraflar aralarında, bir anlaşmaya varamaz iseler anlaşmazlık Âkit Taraflardan birinin talebi üzerine üç üyeli bir hakem heyetine götürülecektir. Her bir Âkit Taraf birer hakem tayin edecek ve bu iki hakem üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü hakemi seçeceklerdir.

3. Âkit Taraflardan birinin iki ay içinde hakem tayin etmemiş olması ve diğer Âkit Tarafın bu tayini yapma davetine uymamış olması halinde hakem Âkit Tarafın talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.

4. İki hakemin tayinlerinden itibaren iki ay içinde üçüncü hakemin seçimi konusunda anlaşmaya varamamaları halinde hakem Âkit Taraflardan birinin talebi üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.

5. Şayet bu maddenin (3) üncü ve (4) üncü paragraflarına göre Uluslararası Adalet Divan Başkanının görevini yapmasına mani olunur veya onun Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olması hallerinde tayin, Başkan Yardımcısı tarafından yapılacak, şayet ona da mani olunur veya Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ise o zaman tayin Âkit Taraflardan hiçbirinin vatandaşı olmayan Divanın en, yaşlı hâkimi tarafından yapılacaktır.

6. Âkit Tarafların diğer hükümlerine göre, hakem heyeti usulü tespit edecektir.

7. Hakem heyetinin kararları her iki Âkit Taraf içinde kesin ve bağlayıcıdır.

MADDE 10

Her bir Âkit Taraf diğer Âkit Taraf yatırımcılarının yatırımlarına ilişkin olarak taahhütlerini sürekli olarak yerine getireceğini garanti edecektir.

MADDE 11

Anlaşma Âkit Taraflar arasında yazılı anlaşma ile her zaman değiştirilebilir. Değişiklikler her bir Âkit Tarafın birbirine değişikliğin yürürlüğe girmesi için dahili gereklerin yerine getirildiğini bildirmesi üzerine yürürlüğe girecektir.

MADDE 12

1. Bu Anlaşma Âkit Tarafların birbirine uluslararası anlaşmaların tamamlanması ve yürürlüğe girmesi için gerekli anayasal usulün yerine getirildiğini bildirmesinden itibaren otuz gün sonra yürürlüğe girecek ve on yıl yürürlükte kalacaktır. Bu sürenin bitiminden altı ay önce yazılı ihbarda bulunulmazsa Anlaşma aynı hükümlerle iki yıllık süreler halinde sona erdirilene kadar uzatılmış sayılacaktır.

2. Bu Anlaşmanın feshi için resmi ihbar vukuunda 1'den 11'e kadar olan maddeler on yıl daha ihbardan önce yapılmış yatırımlar için geçerli olacaktır.

İki nüsha Türkçe; iki nüsha Fransızca ve iki nüsha İngilizce olmak üzere altı nüsha her biri eşit olarak 3 Mart 1988 günü akdedilmiştir. Yorumda ayrılıklar olması halinde İngilizce metin geçerli olacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Adına

İ m z a

İsviçre Federal Konseyi Adına

İ m z a